

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Венета Ханджийска-Янкулова,

на дисертационния труд за присъждане на образователна и научна степен доктор в професионално направление 2.2 История и археология - Праистория на **Ангелина Пировска**, докторант редовно обучение към Катедра Археология, Исторически факултет на Софийски университет „Св. Кл. Охридски“, на тема: **„Техника и технология на колористичната украса в праисторията“**

Основен акцент в представената за становище дисертация е тема, която с напредването на технологиите и възможностите за прилагане на интердисциплинарните методи в помощ на Археологическата наука, става все по-актуална. Разкриването на технологичните особености в керамичното производство е от ключово значение за установяването на икономически, културни и дори етнически взаимодействия във всеки един исторически период. Особено важно е то за праисторията, когато керамиката и нейните „трансформации“ се явяват основен източник на информация. Традиционно, акцент в изследванията са формите и украсата, с нейните орнаменти и композиции, техника на нанасяне. Ангелина Пировска предлага иновативен интердисциплинарен подход, като чрез съчетаване на археологическите и физико-химичните методи прави интересни наблюдения и достига до важни изводи.

Структурата на дисертационния труд е класическа и включва увод, пет глави с отделни параграфи, заключение и използвана литература, общо 170 страници. Като втора част са обособени 15 карти, 31 таблици, 6 графики и 144 табла. В нея са представени подробно резултатите от археометричните изследвания, които адекватно допълват аналитичната част.

В увода докторанта ясно формулира своите основни изследователски цели и задачи. Определени са териториалните и хронологически граници, като още на този етап е подчертано, че обемът на включения в изследването материал е в пряка зависимост от достъпа до него. Обследваните 144 проби до голяма степен обхващат територията на България.

Първата глава представлява своеобразен историографски преглед на проучванията по темата, като тук е обхванат широк географски ареал – територията на Югоизточна Европа. В така поставения контекст още по-ясно се очертава необходимостта от и актуалността на настоящото изследване. От друга страна Ангелина Пировска умело

борави със сложната материя, свързана с относителната хронология на културите в разглеждания регион през неолита и халколита.

Във втората глава, представяща подробно физико-химичните методи, включени в изследването, ясно проличава спецификата на познанията, които докторантът е натрупал в процеса на работата си. В случая трябва да се отбележи, че подходът една и съща проба да се подложи на различни изследвания, чиито резултати се допълват, е особено удачен. Като изключително полезен елемент в тази част от текста се откроява информацията за прилагането на различните по вид физико-химични методи при анализа на археологически материал и по-конкретно керамиката.

„Материали на изследването“ е третата глава, в която в хронологически порядък са представени обектите, включени в дисертацията. Тук ясно се откроява неравномерното разпределение на пробите по отношение на територията и културния обхват. Очевидно, това е резултат от ограничения достъп, предоставен на Ангелина Пировска.

В следващите две глави, в които педантично са представени резултатите от изследванията и приносните изводи, до които достига авторът, още по-ясно проличава необходимостта от осигуряване на достъп до по-голям брой проби, които биха дали значително по-пълна картина. Тук Ангелина Пировска поставя получените резултати в широк териториален контекст, като така успява да очертае традиционните технологични характеристики в използването и пигментите, а от друга страна да открие някои локални и хронологически специфики. Като приносен акцент се очертава последяването на процеса на подбор, подготовка и нанасяне на пигментната украса.

В Заключението Ангелина Пировска обобщава основните резултати от изследването си, като поставя и редица въпроси, свързани с най-вече с интерпретацията им. Отново на преден план излиза необходимостта от натрупването на значителна по обем база от данни, добити от аналогични изследвания, която ще предостави възможност за прецениране на анализа на процесите на стопанско развитие и културно взаимодействие в древността.

Представената за становище дисертация безспорно е дисертабилна. Тя поставя своеобразно начало на бъдещо по-осезаемо (надявам се) навлизане на физико-химичните методи на изследване в обработката и анализа на археологически материал, като демонстрира тяхната приложимост и полза. Структурата е адекватна на поставените цели и задачи. Аналитичната част е последователна и изчерпателна. Богатият илюстративен материал коректно допълва текста.

Авторефератът и автосправката за приносите отразяват коректно съдържанието и основните постижения и приноси в дисертацията на Ангелина Пировска. Докторантът има необходимият брой публикации по темата.

В заключение, като имам пред вид положителните качества и приносния характер на дисертационния труд на Ангелина Пировска гласувам положително и препоръчвам на докторанта да бъде присъдена образователната и научна степен „Доктор”.

27.04.2024 г.

доц. д-р Венета Ханджийска-Янкулова